

Гулик К.
*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету.
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри міжнародного права та
міграційної політики ЗУНУ
Саванець Л.М.*

DYREKTYWA UE 2019/771 W SPRAWIE NIEKTÓRYCH ASPEKTÓW UMÓW SPRZEDAŻY TOWARÓW: IMPLEMENTACJA DO POLSKIEGO PORZĄDKU PRAWNEGO

Postanowienia Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (art. 169 ust. 1) [1] oraz Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (art. 38) [2] podkreślają konieczność zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że harmonizacja przepisów prawa konsumenckiego ma na celu utworzenie rynku wewnętrznego i obniżenie kosztów prowadzenia transgranicznej działalności gospodarczej poprzez ustanowienie jednolitych zasad ochrony. Dlatego ochrona konsumentów nie jest celem samym w sobie, ale środkiem do osiągnięcia szerszej idei – rozwoju jednolitego rynku europejskiego.

W ciągu długiego okresu czasu głównym aktem prawnym z zakresu ochrony praw konsumentów w ramach umowy sprzedaży była Dyrektywa 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji [3], którą uchylila Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/771 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów (dalej – Dyrektywa 2019/771). Przyjęcie Dyrektywy 2019/771 spowodowano planem dotyczącym kształcenia jednolitego rynku cyfrowego, uregulowania odpowiedzialności sprzedawcy za wady towarów w umowach konsumenckich.

Podjęcie przyjęte przez legislatorów Unii Europejskiej określa, że zakres Dyrektywy 2019/771 obejmuje treści cyfrowe lub usługi cyfrowe zawarte w towarach lub wzajemnie z nimi połączone, które są istotne dla funkcjonowania tych towarów. Warunkiem dla stosowania Dyrektywy 2019/771 w przypadku tych towarów jest także fakt, że dostarczenie tych treści cyfrowych lub usług cyfrowych zrealizowano wraz z samym towarem na mocy tej samej umowy sprzedaży (art. 3 ust. 3 zdanie 2, art. 2 pkt 5 lit. b Dyrektywy).

Wybory legislacyjne krajów UE różnią się znacznie nawet w obrębie krajów prawa cywilnego, w tym transponowanie przepisów dotyczących treści cyfrowych do ogólnej części prawa umów (Niemcy, Litwa, Estonia), w części szczególnej zgodnej z zasadami umowy sprzedaży (Holandia), a nawet opracowanie odrębnej ustawy poza kodeksem cywilnym, która integruje normy prawa umów konsumenckich zarówno w zakresie treści cyfrowych, jak i sprzedaży konsumenckiej (Austria, Polska, Łotwa) [7, s.94-95].

W dniu 29 czerwca 2022 r. do Sejmu RP wpłynął rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o prawach konsumenta oraz niektórych innych ustaw, a z dnia 4 listopada 2022 r. Prezydent podpisał ustawę. Z zastrzeżeniem pewnych wyjątków

określonych w dyrektywach, państwa członkowskie nie mogą przyjmować ani utrzymywać regulacji różniących się od tych przyjętych w dyrektywach (maksymalna harmonizacja). W Ustawie jest nowelizacja o prawach konsumenta w zakresie przepisów ogólnych poprzez dodanie brakujących definicji, doprecyzowanie zakresu regulacji czy rozgraniczenie zakresu stosowania Dyrektywy 2019/771. Tak, Dyrektywa 2019/770 obejmuje szeroki zakres treści i usług cyfrowych, w tym programy komputerowe, aplikacje, pliki wideo, pliki audio, pliki muzyczne, gry cyfrowe, e-booki i inne e-publikacje, a także usługi cyfrowe które umożliwiają tworzenie, przetwarzanie, dostęp lub przechowywanie danych w formie cyfrowej, w tym oprogramowanie jako usługa, takie jak udostępnianie plików wideo i audio oraz inny hosting plików, przetwarzanie tekstu lub gry oferowane w środowisku przetwarzania w chmurze i głoska bezdźwięczna społeczny. Dyrektywa ma na celu zwiększenie pewności prawa, zmniejszenie kosztów transakcyjnych i promowanie konkurencyjności przedsiębiorstw przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony konsumentów. Obie dyrektywy (2019/770 i 2019/771) są wzajemnie uzupełniające. Projekt ustawy proponuje również podobny podział poprzez rozdzielanie nowych przepisów dotyczących dostarczania treści cyfrowych lub usług cyfrowych oraz sprzedaży towarów (w tym z elementami cyfrowymi).

W kontekście treści i usług cyfrowych, a także przedmiotów z elementami cyfrowymi, korzystne z perspektywy konsumenta jest dodanie do wymogów zgodności z umową kryteriów funkcjonalności, kompatybilności oraz interoperacyjności. Warto zaznaczyć, że w obu Dyrektywach interoperacyjność pojawia się jedynie jako element subiektywnych wymogów zgodności z umową. Jeżeli umowa zakłada świadczenie treści cyfrowych lub usługi cyfrowej w sposób ciągły przez określony czas, wymogi zgodności z umową muszą być spełnione przez cały okres trwania umowy (zgodnie z art. 10 Dyrektywy 2019/771 oraz art. 11 ust. 3 Dyrektywy 2019/770). Dodatkowo, przedsiębiorca ma obowiązek informowania konsumenta o ewentualnych kolejnych aktualizacjach zgodnie z postanowieniami art. 8 ust. 2 Dyrektywy 2017/770 i art. 7 ust. 3 Dyrektywy 2019/771 [6, s.15].

Nowelizacja przewiduje wyłączenie stosowania przepisów Kodeksu cywilnego o rękojmi przy sprzedaży dokonywanej z udziałem konsumentów (obróć B2C) i odrębne uregulowanie tej materii poprzez nawiązanie do pojęcia niezgodności towaru z umową. Przesłanki zgodności towaru z umową zostały opisane w sposób bardziej szczegółowy niż dotychczas, co ma na celu ograniczenie zaistnienia sporów dotyczących zakresu obowiązków ciążących na przedsiębiorcach. Przedsiębiorca ponosi odpowiedzialność za niezgodność towaru z umową, jeżeli konsument nie został wyraźnie poinformowany, że określona cecha towaru odbiega od wymogów umowy oraz wyraźnie i oddzielnie nie zaakceptował braku określonej cechy towaru. Ponadto przedsiębiorca ponosi odpowiedzialność za niezgodność towaru z umową wynikającą z nieprawidłowej instalacji towaru w określonych okolicznościach [5].

Nowe przepisy regulują odpowiedzialność przedsiębiorcy za niezgodność towaru z umową istniejącą w chwili jego wydania, stwierdzoną przed upływem dwóch lat od tej chwili, chyba że określony (np. przez przedsiębiorcę) termin przydatności towaru do użycia jest dłuższy. W przypadku towarów z elementami cyfrowymi - odpowiedzialność przedsiębiorcy za niezgodność towaru z umową

powstaje w momencie, w którym zgodnie z umową miał on być dostarczony. Termin ten nie może być krótszy niż dwa lata od dostarczenia towarów z elementami cyfrowymi [5].

Dyrektywa UE 2019/771 stosuje się do umów sprzedaży między konsumentem a sprzedawcą oraz dotyczy wykonania obowiązku dostarczenia treści cyfrowych lub usługi cyfrowej oraz uprawnień konsumenta w przypadku jego niewykonania. Przedsiębiorca jest zobowiązany dostarczyć konsumentowi treści cyfrowe lub usługę cyfrową niezwłocznie po zawarciu umowy, chyba że strony postanowiły inaczej. Konsument może odstąpić od umowy bez wzywania do dostarczenia treści cyfrowych lub usługi tylko w określonych wypadkach (np. jeśli przedsiębiorca oświadczył lub z okoliczności jasno wynika, że nie dostarczy treści cyfrowych lub usługi). Artykuły 5-7 Dyrektywy UE 2019/771 dotyczą zgodności treści cyfrowych lub usługi cyfrowej z umową oraz odpowiedzialności przedsiębiorcy w przypadku jej braku oraz nakłada obowiązek subiektywnej i obiektywnej zgodności z umową. Przedsiębiorca będzie zobowiązany do informowania konsumenta o aktualizacjach, w tym zabezpieczeniach, niezbędnych do zapewnienia zgodności treści cyfrowych lub usługi cyfrowej z umową i udostępniania ich konsumentowi przez określony czas. Niezainstalowanie aktualizacji przez użytkownika z przyczyn niezależnych od przedsiębiorcy może stanowić podstawę do wyłączenia jego odpowiedzialności. Ponadto przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli konsument, najpóźniej w chwili zawarcia umowy, został wyraźnie poinformowany, że określona cecha treści cyfrowych lub usługi cyfrowej odbiega od wymogów zgodności z umową oraz wyraźnie i oddzielnie zaakceptował ten brak [4].

Przedsiębiorca może dokonać zmianę treści cyfrowych lub usług cyfrowych, która nie jest konieczna do zachowania zgodności z umową, wyłącznie, jeżeli umowa to przewiduje i wyłącznie z ważnych powodów wskazanych w umowie. Przedsiębiorca nie może jednak dokonać zmiany treści cyfrowych lub usługi cyfrowej świadczonej jednorazowo. Jeżeli zmiana w sposób istotny i niekorzystny wpływa na dostęp konsumenta do treści cyfrowych lub usług cyfrowych lub korzystanie z nich, wpływa to na obowiązki przedsiębiorcy (obowiązki informacyjne) i prawa konsumenta (rozwiązanie umowy).

Przepisy dotyczące treści cyfrowych lub usług cyfrowych nie zawsze będą miały zastosowanie do całej umowy (umów obejmujących świadczenie różnych usług) i nie będą miały zastosowania do niektórych rodzajów usług wymienionych w Ustawie od 25 sierpnia 2023 roku. Tego dnia wszedł w życie unijny akt prawny dotyczący usług cyfrowych, skierowany głównie do dużych platform internetowych. Przepisy te, obowiązujące w pełni do 17 lutego 2024 roku, mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa przestrzeni cyfrowej. Obejmują one ustanowienie konkretnych obowiązków dla dostawców usług cyfrowych działających w Unii Europejskiej, koncentrując się na aspektach przejrzystości, ochrony prywatności oraz zwalczania nielegalnych i szkodliwych treści (np. usług łączności elektronicznej).

Przedsiębiorca może odmówić wykonania tego obowiązku tylko wtedy, gdy jest to niemożliwe lub wymagałoby nadmiernych kosztów. Art. 13 Dyrektywy UE 2019/771 określa, kiedy konsument jest uprawniony do złożenia oświadczenia o obniżeniu ceny lub odstąpieniu od umowy, np. jeżeli niezgodność trwa pomimo działań przedsiębiorcy lub z oświadczeń przedsiębiorcy lub z okoliczności

jednoznacznie wynika, że przedsiębiorca nie doprowadzi treści cyfrowych lub usługi cyfrowej do zgodności z umową w rozsądnym czasie lub bez nadmiernych niedogodności dla konsumenta. W określonych sytuacjach uzasadnione jest przyznanie konsumentowi prawa do natychmiastowego obniżenia ceny lub odstąpienia od umowy. Nowe regulacje określają również sposób ustalania obniżonej ceny oraz sytuacje, w których konsument nie może odstąpić od umowy [4].

Przedsiębiorca, który nie dostosuje swoich standardowych wzorców i pozostałej dokumentacji umownej dotyczącej sprzedaży do nowych przepisów i pozostawi dotychczasowe uprawnienia z tytułu rękojmi i gwarancji, może zostać uznany za wprowadzającego konsumenta w błąd. Taka sytuacja może rodzić ryzyko roszczenia odszkodowawczego oraz odstąpienia od umowy i zwrotu zapłaconej ceny, a także ryzyko nałożenia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kary pieniężnej w wysokości do 10% przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę w poprzednim roku rozliczeniowym.

Podsumowując, omawiane regulacje dotyczące ochrony konsumentów w Unii Europejskiej stanowią ważny krok w harmonizacji prawa konsumenckiego oraz w tworzeniu jednolitego rynku europejskiego. Koncentrując się na treściach cyfrowych i usługach cyfrowych, Dyrektywa 2019/770 oraz Dyrektywa 2019/771 wprowadzają nowe standardy dotyczące odpowiedzialności przedsiębiorców za wady towarów, zwłaszcza tych z elementami cyfrowymi mają na celu zwiększenie pewności prawnej, obniżenie kosztów transakcyjnych oraz promocję konkurencyjności przedsiębiorstw, jednocześnie gwarantując konsumentom wysoki poziom ochrony. W kontekście dynamicznego rozwoju rynku cyfrowego, ważne jest dostosowanie prawa do nowych wyzwań, co stanowi istotny element wspierania innowacji i rozwoju technologii. Niemniej jednak, istniejące różnice w interpretacji i transpozycji przepisów przez państwa członkowskie stanowią wyzwanie. Dlatego konieczne jest monitorowanie i dostosowywanie prawa do zmieniającej się rzeczywistości rynkowej, z uwzględnieniem zarówno interesów konsumentów, jak i przedsiębiorców. Ostatecznie, dążenie do jednolitego rynku europejskiego wymaga ciągłych wysiłków w zakresie ujednoczenia i harmonizacji prawa konsumenckiego. Przyjęcie omawianych dyrektyw oraz ustawy stanowi istotny krok w tym procesie, ukierunkowanym na stworzenie sprawnego, zrównoważonego i bezpiecznego środowiska dla transakcji zarówno krajowych, jak i transgranicznych w Unii Europejskiej.

Bibliografia

1. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Wersja skonsolidowana) Dziennik Urzędowy UE C 326 z dnia 26 października 2012 r., s. 47–390.
2. Karta praw podstawowych Unii Europejskiej Dziennik Urzędowy UE C 326 z dnia 26 października 2012 r., s. 391–407.
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 1999/44/WE z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji., s. 12–16 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:31999L0044> (дата звернення: 10.12.2023)
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/771 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów, zmieniająca rozporządzenie (UE) 2017/2394 oraz Dyrektywę 2009/22/WE i uchylająca

Дирекtywę 1999/44/WE URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32019L0771> (дата звернення: 10.12.2023).

5. Dybka W. *Odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi w świetle Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów*, Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ. 2019. Nr 3 (47). S. 5-36.

6. Południak-Gierz K. *Wpływ regulacji Dyrektyw 2019/770 oraz 2019/771 z zakresu rękojmi na poziom ochrony polskich konsumentów względem rozwiązań w tym zakresie obowiązujących w kodeksie cywilnym. Implementacja do polskiego porządku prawnego Dyrektyw konsumenckich na przykładzie Dyrektyw 2019/770 i 2019/771*. Warszawa: Prawo Prywatne, 2022, pp.28-40 URL:https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2022/10/IWS_Poludniak-Gierz-K.-_Wplyw-regulacji-dyrektywy-2019.770-oraz-dyrektywy-2019.771-z-zakresu-rekojmi-na-poziom-ochrony-polskich-konsumentow.pdf (дата звернення: 7.12.2023)

7. Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law Volume 12 Issue 2 ISSN 2190-3387, p. 182 URL: file:///C:/Users/TOSHIBA/Downloads/JIPITEC_12_2_2021.pdf (дата звернення: 10.12.2023)

Лужняк А.

*студент юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету.*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доктор права
Українського вільного університету,
професор кафедри теорії права
та конституціоналізму ЗУНУ,
почесний професор університету,
Заслужений юрист України,
академік Академії політико-правових наук
Кравчук М. В.*

УКРАЇНЬСЬКА ДЕРЖАВА ЯК СОЦІАЛЬНА, ДЕМОКРАТИЧНА, ПРАВОВА ДЕРЖАВА: ЗАГАЛЬНО ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. На сьогоднішній час кожна держава прагне здобути статус соціальної та правової. Україна не є винятком, тому свою політику вона спрямовує на забезпечення статусу соціальної та правової держави. У Конституції України в ст. 1 закріплено, що: «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава» [2].

Пізнання даної теми, на сьогоднішній час, в час війни є досить актуальним, оскільки розкриття загально теоретичних аспектів України, як соціальної та правової держави сприятиме збільшенню правової свідомості та правової культури українського народу, а це фундаментальна основа, без якої саме розвиток майбутньої держави є безперспективним.

Стан дослідження. Розробка даної теми знайшла своє висвітлення в наукових працях таких вчених–правників: